

سینمایی شبیه سیرک به یاد فدریکو فلینی

۱۳ سینما برای فلینی شبیه سیرک بود. جهان در نظر او سیرک بزرگی بود که آدم‌هایش دلقک‌های آن بودند. کودکی و نوجوانی فلینی در میان دسته‌های بازیگران سیرک و نمایشگران دوره گرد گذشت؛ آدم‌هایی که زندگی آنها بخش مهمی از فیلم‌های او را می‌سازند. در تمام فیلم‌هایش سعی کرد «من» درونی‌اش را به نمایش بگذارد...

از سال‌های دور... گفت و گوی سیروس علی نژاد با «حسین حسینیخانی»

۱۲ چند سال پیش به اتفاق خانم سیما سلامت‌بخش با آقای حسین حسینیخانی مدیر نشر آگاه به گفت‌وگو نشستیم و از سرگذشت او جويا شدیم. با ناشری مانند او از درهای مختلف می‌توان سخن گفت؛ از کودکی، از جوانی، از چگونگی و چرایی ورود به نشر، از عقاید و آراء، از کتاب‌های مهمی که انتشار داده است، از برخورد و آشنایی با آدم‌ها و نویسندگان، از ممیزی و تیراژ کتاب در دوره‌های...

با اختصاص ۶ میلیارد تومان از سهم بودجه عمرانی وزارت ارشاد

دولت برای بازسازی موزه هنرهای معاصر وعده داد

۱۳

عکس: روشن خوروزی

هنرمندان موسیقی وجود دارد که با بررسی جایگاه دیگر هنرمندان به آنها درجه هنری می‌دهند. براساس نظر این شورا، هنرمندی که درجه هنری بگیرد، حقوقی به مبلغ ۳۱۰ تا ۳۳۰ تومان دریافت خواهد کرد و آنهایی که فاقد این درجه‌اند، مستمری‌ای بالغ بر ۹۰ تا ۱۷۰ تومان به آنها تعلق می‌گیرد. این پژوهشگر موسیقی، با ابراز تاسف از عدم حضور کارشناسان موسیقی بومی در شورای صندوق پیشکسوتان هنرمند بیان می‌دارد: اعضای این شورا همگی از هنرمندان شاخص موسیقی کشورمان هستند اما متأسفانه در این شورا افراد خبره و پژوهشگرانی که در زمینه موسیقی فولکلور اطلاعات دارند استفاده نمی‌شود.

اقتصادی، این مبلغ به ۹۰ تا ۱۷۰ تومان رسیده و با دایر شدن صندوق پیشکسوتان هنر و با اعطای درجه هنری به هنرمندان، این مبلغ ۳۳۰ هزار تومان شده است. هوشنگ جاوید، پژوهشگر موسیقی بومی با ابراز تاسف از این میزان مستمری‌ها، می‌گوید: ۲۰ سال پیش بودجه‌ای از عواید صندوق حج و اوقاف به ارشاد تعلق می‌گرفت که آنها بر اساس این بودجه، مستمری‌ای که بین ۲۰ تا ۳۰ هزار تومان بود را به صورت ماهانه به هنرمندان می‌دادند. اما در دوره محمود احمدی‌نژاد، صندوق پیشکسوتان هنرمند دایر و با داشتن بودجه مجزا از دولت، مستمری دیگری تأمین شد که هم‌اکنون بین ۳۱۰ تا ۳۳۰ هزار تومان است.

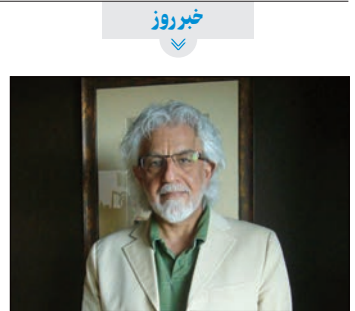
هیچ جای دنیا نمونه‌اش یافت نمی‌شود که اگر اهمیت داشت، طی همه سال‌ها، این گنجینه‌های معنوی همراه با مرگ بسیاری از بزرگان این ژانر زیر خروارها خاک مدفون نمی‌شد. بالای هر سرخود ندارند. ظاهر این شیوه زندگی در میان هنرمندان موسیقی فولک به‌دلیل بی‌توجهی مدیران ارشاد به قدری عادی شده که برخی بی‌خانمان شده‌اند، برخی خانه‌هایشان به‌دلیل عدم پرداخت وام‌های بانکی مصادره شده و برخی دیگر حتی توان تأمین هزینه‌های روزمره زندگی‌شان را ندارند ولی باز هم آب از آب تکان نمی‌خورند. انگار نه انگار که اینها همه میراث‌دار موسیقی کهن سرزمینمان هستند و در سینه خود نمغانی دارند که در

نامناسب زندگی‌شان داشته است. البته وضعیت برخی از نوازندگان و خوانندگان بومی سرزمینمان که شغل اجدادی‌شان یعنی کشاورزی را در کنار ساز و آوازشان بی‌گرفتند، اندکی بهتر از آنهایی است که حتی سقعی برای خود ندارند. ظاهر این شیوه زندگی در میان هنرمندان موسیقی فولک به‌دلیل بی‌توجهی مدیران ارشاد به قدری عادی شده که برخی بی‌خانمان شده‌اند، برخی خانه‌هایشان به‌دلیل عدم پرداخت وام‌های بانکی مصادره شده و برخی دیگر حتی توان تأمین هزینه‌های روزمره زندگی‌شان را ندارند ولی باز هم آب از آب تکان نمی‌خورند. انگار نه انگار که اینها همه میراث‌دار موسیقی کهن سرزمینمان هستند و در سینه خود نمغانی دارند که در

حکایت تلخ مستمری ۹۰ تا ۱۷۰ هزار تومانی

بی‌خانمانی میراث‌داران موسیقی بومی

۷ سحر طاعتی
روزنامه نگار
هیچ کس نمی‌داند موسیقی فولکی که برآمده از دل آیین‌ها، تاریخ و فرهنگ کشورمان است با غمی نرفته در دل راویانشان بروز می‌کند. موسیقی کهنی که دل هر شنونده‌ای را به لرزه می‌اندازد، دل راوی‌اش از غم روزگار و جغای مدیرانی که همیشه او را نادیده گرفته‌اند، بارها لرزیده است. بسیاری از این راویان که موسیقی‌های شادی و عروسی هر منطقه را برای ما یادگار گذاشته‌اند، هیچ‌گاه طعم خوش شادی را نچشیده‌اند و غم نرفته در چهره روستایی‌شان همیشه نشان از شرایط

رساله الهی سیاسی اسپینوزا در کتابفروشی‌ها

به تازگی کتاب «رساله الهی- سیاسی» اثر مشهور باروخ اسپینوزا (Baruch Spinoza) با ترجمه علی فردوسی و توسط شرکت سهامی انتشار راهی کتابفروشی‌ها شده است. این رساله یکی از مهمترین آثار اسپینوزاست که ما را با کنه اندیشه‌های این فیلسوف بزرگ آشنا می‌کند. هگل، درباره اسپینوزا نوشته است: «شما یا پیرو اسپینوزا هستید، یا اساسا فیلسوف نیستید.» علی فردوسی قبل از این هم کتاب «محاکمه اسپینوزا» نوشته دیوید آیوز را به فارسی ترجمه کرده بود که اکنون به چاپ دوم رسیده است.

ارکستر ملی در راه اصفهان

ارکستر ملی ایران، کنسرتی را با عنوان «حدیث سرفرازی» با خوانندگی محمد اصفهانی روی صحنه می‌برد. کنسرت «حدیث سرفرازی» که یک اجرای مناسبی محسوب می‌شود، توسط ارکستر ملی و با رهبری فریدون شهپازیان ۲۳ آبان در تالار وحدت برگزار می‌شود. محمد اصفهانی به‌عنوان خواننده در این اجرا ارکستر ملی ایران را همراهی می‌کند؛ قرار است در این کنسرت قطعات «حدیث سرفرازی»، «سوگ»، «غنچه افسرده» و «فرصت بدرد» از شهپازیان اجرا شود. این در حالی است که آثاری چون «فریاد تنهایی» و «سوگ حیدر» از ساخته‌های امیر نیکان نیز توسط این ارکستر به اجرا در خواهد آمد. «دیده بگشا» از علی کهن دیری، «دوغمه بختیاری» از گلنوش خالقی، «چنگ و نان» از محمد بیگلری پور، «سقای تشنگان» از سیدمحمد میر زمانی و «شورآفرین» از حسین دهلوی نیز سایر قطعات این برنامه هستند.

آثار کوچک در گالری آریا

نمایشگاه آثار کوچک که چندین سال است که در گالری آریا برگزار می‌شود، این بار به آثار هنرمندان شناخته‌شده اختصاص دارد. چندین سال است که گالری آریا نمایشگاهی با آثار کوچک که اشاره‌ای به آثاری در ابعاد کوچک دارد، برگزار می‌کند. این نمایشگاه «آثار کوچک استادان بزرگ» نام دارد که در آن آثاری از داود امدادیان، ناصر اویسی، قاسم حاجی‌زاده، شهلا حبیبی، ابوالقاسم سعیدی، علی کبر صادقی، بهجت صدر، منیر فرمانفرمایان، مارکو گرگوریان، فریده لاشایی، رضاضای، ارشد محض، بهمن محض، سیراک ملکونیان، نیکزاد نجومی، مهدی ویشکایی و منوچهر یکتایی به نمایش گذاشته می‌شود. این نمایشگاه که جمعه ۱۲ آبان ماه افتتاح می‌شود تا ۳۰ آبان در گالری آریا به آدرس خیابان ولیعصر، بالاتر از سه راه دکتر بهشتی، کوی زریں، پلاک ۱۰ ادامه دارد.

راه سخت آقای معاون

معاون جدید امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: وزیر ارشاد قبلا معاون فرهنگی بوده و این کار مرا سخت‌تر کرده است. محسن جوادی که به تازگی به این سمت منصوب شده است در گفت‌وگو با ایستادار ارشاد این که سیدعباس صالحی - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی - در مراسم تودیع و معارفه مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در معاونت را حساس‌تر از سایر معاونت‌های این وزارتخانه و به تبع آن کارش را سخت‌تر توصیف کرده است، اظهار کرد: واقعا همین طور است. بخش‌های مهمی از فعالیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در معاونت فرهنگی صورت می‌گیرد. البته سایر بخش‌ها نیز حساسیت خود را دارند اما موضوع کتاب، ارائه و فروش در زیرمجموعه معاونت فرهنگی قرار دارد و این موضوع اهمیت آن را بیشتر می‌کند. من نیز فرجین اعتقادی دارم و باید دقت بیشتری صورت بگیرد. او در ادامه بیان کرد: آقای صالحی خود معاون فرهنگی وزارت ارشاد بوده که این موضوع کار مرا سخت‌تر کرده است. با توجه به تجربیات من در این ایجاب، توقعات بیشتر شده است و امیدوارم بتوانیم پاسخگوی توقعات باشیم.

فرهنگ‌نامه، برگی از کتاب «جامع التواریخ» تاریخ ۱۳۹۶ هجری قمری، کتابخانه کاخ توپکاپی، شماره ۱۳۵۳، استانبول، ترکیه.

نوبت ما بود که این میراث تاریخی را از دوران نامطمئن خود محافظه فراموشکارش برهانیم. در حافظه تاریخی یونسکو ثبت کنیم.

پس از آن به دربار پادشاهان گورکانی هند راه یافته و تا قرن نوزدهم میلادی در هند باقی مانده است، سپس توسط ماموران کمیته هند شرقی خریداری و به انگلیس منتقل می‌شود. هر دو نسخه فارسی به کتابخانه یکی از امرا شاه عباس صفوی راه یافته و نو سازی می‌شوند. در همان زمان، احتمالا یکی از آنها به عنوان پیشکش به دربار عثمانی ارسال و دیگری توسط شاه عباس وقف آستانه شیخ‌صافی در اردبیل می‌شود. نسخه اخیر در جریان جنگ‌های صفویان و عثمانی‌ها غارت شده و به استانبول منتقل می‌شود. نخستین بررسی نسخه آرز ششمند «جامع التواریخ» در کتابخانه کاخ توپکاپی استانبول با حضور محمدرضا غیاثیان، امروز ساعت ۱۶:۲۰ موسسه پژوهشی میراث مکتوب، واقع در خیابان انقلاب، بین ایور یحان و دانشگاه، ساختمان فروردین، طبقه ۲، واحد ۹ برگزار می‌شود.

رشدی و تحت نظارت خود مولف کتابت شده باقی مانده است. یکی از آنها نسخه‌ای به زبان عربی است که در دو بخش در کتابخانه دانشگاه ادینبرو در اسکاتلند و مجموعه شخصی ناصر خلیلی در لندن نگهداری می‌شود. دو نسخه دیگر به زبان فارسی بوده که در کتابخانه کاخ توپکاپی استانبول محفوظ هستند. طبق برنامه‌ریزی منسجم، هر کدام از این نسخه‌ها با حدود ۱۲۰ نقاشی مصور شده‌اند و به همین دلیل از نفاست هنری برخوردار بوده و توجه محققان فراوانی را در سطح جهانی به خود جلب کرده‌اند. همانند بسیاری از نسخه‌های خطی، هر کدام از این نسخه‌ها سفرها و مهاجرت‌های زیادی از هفت قرن گذشته تاکنون داشته‌اند. برخی از صاحبان این نسخ آنها را نوسازی کرده و تغییراتی در آن ترتیب می‌دهند. هر سه نسخه ۱۰۰ سال پس از کتابت، در دربار شاهرخ پادشاه تیموری بوده‌اند. نسخه عربی

است. این نسخه از جامع التواریخ قطع سلطانی و حجم دارد به ابعاد ۲۹×۲۹ سانتیمتر، با خط «ستعلیق نیم دودانگ» روی کاغذ کشمیری و در ۳۰۵ صفحه نوشته شده است و ۹۸ نگاره نقاشی رنگ و روغن دارد از جمله «جغتی که بر تخت نشست»، «ملاقات چنگیز با برخی پادشاهان»، «محاصره برخی از شهرها و جنگ‌های رخ داده در آن‌ها»، «هناجات‌ها در صحنه جنگ که در پیشگاه آفتاب‌اند»، «شاهزاده‌های مختلف و جشن‌هایی که به مناسبت‌های متفاوت در فضای باز برگزار می‌کنند»، «هنجمن ایرانی که در حال رصد هستند»، «برگزاری جشن به دستور پادشاه مغول به مناسبت فتح توران و رم»، روی جلد آن هم ضربی طلا پوش است با نقش درخت و گل و جانوران. جامع التواریخ، دهمین اثر ثبت‌شده در فهرست حافظه جهانی یونسکو است؛ کتابی که به لحاظ دقت، صحت و اصول تاریخ‌نویسی و همچنین دسترسی مولف به

... را در خود جای داده بود. این همان نسخه‌ای است که در کاخ جهانی گلستان نگهداری می‌شد و اگر چه قدیمی‌ترین نسخه نیست، اما از نظر کتاب‌آرایی در مکتب هند و ایرانی و نسخ مصور، قدیمی‌ترین به‌شمار می‌رود. پژوهشگران جامع التواریخ را اولین تاریخ جهانی می‌دانند که بر اساس شیوه‌های علمی نگاشته شده است. رشیدالدین فضل‌الله البته اثر متعددی در زمینه‌های گوناگون نوشته است که از آن میان جامع التواریخ از اهمیت تاریخی بسیاری برخوردار است. پرونده ثبت این اثر دو سال پیش به یونسکو فرستاده شده بود و حالا، چیزی جز حدود چهار صد سال بعد از آن روزهایی که رشیدالدین فضل‌الله همدانی به‌خاطر اشتغال در امور دیوانی و کشوری از دم صبح تا طلوع آفتاب به نوشتن نشست و تاریخ، اسطوره‌ها، باورها و فرهنگ قبایل ترک و مغول را برای آیندگان نوشت، کتابش در حافظه جهان یونسکو ثبت شده

«جامع التواریخ» در فهرست حافظه جهانی یونسکو ثبت شد

غازان خان در یونسکو

جامعه فردا: وقتی رشیدالدین فضل‌الله همدانی، طیبی، مورخ و دیوان‌سالار سلسله ایلخانیان، نوشتن کتاب «جامع التواریخ»، آغاز کرد، جهان هنوز به شتاب امروز به سمت تخریب و فراموشی میراث کهن قدم برداشته بود. غازان خان، پادشاه ایلخانی به او دستور داد کتابی بنویسد تا برای بازماندگان مغول به یادگار بماند و هیچ‌یک از کفرش را هم نمی‌کردند که روزگاری برای حفظ این یادگار‌ها، سازمان‌های عریض و طولیلی بنشوند. زیرا اگر چه دیگر کتاب‌سوزی‌ها و حمله لشکر مغول ... به داستانی کهن بدل شده، اما جنگ، آشوب‌های اجتماعی، عدم توانایی مالی و بی‌اعتنایی انسان مدرن به تاریخ و گذشته، دادوستدهای غیر قانونی و ... خطرات بیشتری متوجه این آثار کرده‌اند.

کتاب «جامع التواریخ» حالا در فهرست حافظه جهانی یونسکو ثبت شده است؛ فهرستی که پیش از این نام‌آثاری چون مسالک‌الممالک، خمسه نظامی شاهنامه، بایسنقری

درباره کتاب «جامع التواریخ» اثر خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی نخستین کتاب جامع تاریخی جهان

غازان خان و اولجایتو، مجتمع چند منظوره بزرگی معروف به «ربع رشیدی» را در حومه شهر تبریز وقف کرد. ربع رشیدی شامل بخش‌های مختلفی از جمله بیمارستان، داروخانه، مدرسه، دارالحفاظ، دارالمساکین، مسجد، کتابخانه، خانقاه، دارالضیافه، حمام، مطبخ و حجره‌های متعدد بوده است. یکی از وظایف این مجموعه عام‌المنفعه نگارش کتب دینی و تاریخی از جمله اثر مهم خود رشیدالدین، جامع التواریخ بود که باید سالانه یک نسخه به زبان فارسی و یکی عربی کتابت می‌شد. پس از اتمام کتابت، این نسخه‌ها را در محکمه تبریز ثبت می‌کردند و به شهرهای گوناگون می‌فرستادند تا در دسترس مدرسان قرار گیرند.

اگر چه تاریخ‌نگاری در ایران پیشینه‌ای دراز داشت اما در دوره ایلخانی شکوفاتر شد و نه به عربی بلکه به فارسی نگاشته شد و محدوددهای وسیع‌تر، یعنی تاریخ جهان را دربر گرفته است. اهمیت بخشی به تاریخ‌نگاری نه تنها به علت ویرانی‌های حملات مغولان بلکه به خاطر حکمران غیرمسلمانان در ایران پس از شش قرن لازم بود. در دهه اول قرن هشتم هجری، رشیدالدین فضل‌الله همدانی، وزیر با دبیر

محمدرضا غیاثیان
استادیار مطالعات عالی هنر
دانشگاه تهران